

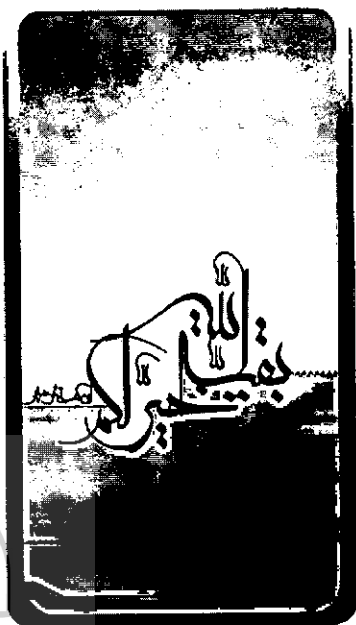
مهمترین شبهات مهدویت

ناصر بهرامی

فرصتی برای تردید. این مسئله را می‌توان از دو منظر مورد بررسی قرار داد.

۱. مادیون

زیست‌شناسان می‌گویند: اگر اختلال‌ها و آسیب‌هایی که به انسان می‌رسد و موجب کوتاهی عمر او می‌شود، رفع گردد، او بسیار عمر خواهد کرد. و برای این مطلب، عوامل طول عمر را بیان کرده‌اند؛ مانند: تغذیه مناسب^۱، خواب مناسب، آرامش روحی^۲، عامل ارث^۳، کم‌خوری^۴، هوای آزاد^۵، سخت‌کوشی^۶، سرما و منجمد ساختن^۷. هر کدام از اینها با بررسی‌های فراوان در مراکز پژوهشی، به اثبات رسیده و گفته شده که انسان و موجود زنده را می‌توان هزاران سال زنده نگاه داشت.^۸ دکتر هارولد مریمن، رئیس انستیتوی تحقیقات پزشکی آمریکا، معتقد است که ۱۹۷ درجه زیر صفر را می‌توان حیات جاودانی نامید.^۹ یک کارشناس انگلیسی می‌گوید: به هم خوردن تعادل ذخیره آهن و مس و منیزیم و پتاسیم و غلبه یکی از آنها بر دیگری، موجب فرارسیدن مرگ می‌شود و به تعبیر سعدی: «چون

مقدمه

در خصوص زندگانی امام زمان(عج) و مقوله «مهدویت» برخی از سؤالات و شبهات مطرح می‌شود که فراگیر و همگانی است، چه از سوی معتقدان و چه منکران. در این نوشتار می‌خواهیم به پرسش‌هایی چون: طول عمر و فلسفه غیبت حضرت مهدی علیه السلام پاسخ دهیم.

یک: طول عمر

طول عمر حضرت ولی عصر(عج) یک حقیقت قطعی و ثابتی است که نه راهی برای انکار دارد و نه

قرآن: در قرآن کریم آیاتی هست که عمر طولانی در امت‌های پیشین را خبر می‌دهد؛ مانند آیه‌ای که می‌فرماید: «ما آنها و پدران‌شان را از متاع دنیوی برخوردار ساختیم تا از عمر طولانی بهره‌مند شدند».^{۱۳}

در جای دیگر، قرآن نه تنها از عمر طولانی بلکه از امکان عمر جاویدان خبر می‌دهد؛ آنجا که می‌فرماید:

«اگر او (یونس) در شکم ماهی تسبیح نمی‌گفت، تا روز رستاخیز در شکم ماهی باقی می‌ماند».^{۱۴}

همچنین درباره حضرت نوح می‌فرماید: «او را به سوی قومش فرستادیم. پس ۹۵۰ سال در میان آنها درنگ کرد».^{۱۵}

البته بر اساس روایات، عمر ایشان ۲۵۰۰ سال بوده است که ۹۵۰ سال آن را برای تبلیغ امت خویش صرف کرده است.

روایات: امام حسن علیه السلام در پاسخ به گروهی که به صلح آن حضرت اعتراض داشتند، به داستان حضرت خضر و موسی اشاره می‌کند، سپس در ذیل حدیث درباره ولایت و غیبت و طول عمر حضرت مهدی علیه السلام سخن می‌گوید:

«آن حضرت، نهمین فرزند برادرم حسین علیه السلام و فرزند بهترین کنیزان است. خداوند عمر او را در غیبت طولانی قرار داده است».^{۱۶}

یکی زین چهار شد غالب، جان شیرین بر آرد از قالب».^{۱۷}

لذا دانشمندان زیست‌شناس با تلاشی بی‌نظیر به مبارزه با مرگ برخاسته، می‌گویند: می‌توان مرگ را یک بیماری دانست و لزومی ندارد که این بیماری کشنده باشد. آنها می‌گویند: آنچه امروز سبب مرگ می‌شود، انواع بیماری‌ها است که تا کنون پزشکان و زیست‌شناسان به شناختن ۴۵ هزار نوع آن موفق شده‌اند و در صدد معالجه آنها برآمده‌اند.^{۱۸}

آزمایش‌های مکرر الکسیس کارل، در ژانویه ۱۹۱۲م. ثابت کرده است که اگر مواد غذایی لازم و تمام احتیاجات یک موجود زنده به او برسد، گذشت زمان کوچک‌ترین اثر پیری در او به وجود نخواهد آورد.^{۱۹}

گروهی از زیست‌شناسان با تلاش‌های شبانه روزی خود کتاب‌های ارزنده‌ای را تهیه کرده و در زمینه دستیابی به طول عمر، مباحثی ارائه کرده‌اند که چند نمونه از این کتاب‌ها را نام می‌بریم: ۱. امید به یک زندگی نوین، پروفسور شبش فرانسوی؛ ۲. جاودانیت، تاتان دارنیک؛ ۳. دانش طولانی کردن عمر، گوفلاند روسی.

۲. پیروان ادیان آسمانی

الف) مسلمانان

مسلمانان اعم از شیعه و سنی در باره طول عمر، مباحث قرآنی و روایی و تاریخی را بیان کرده‌اند.

دیگر حکمت‌ها بعد از ظهور آشکار خواهد شد؛ چنان که علت کارهای حضرت خضر برای حضرت موسی معلوم نشد، مگر به هنگام مفارقت آنها از یکدیگر. ۱. ترس از کشته شدن

پیامبر اکرم ﷺ می‌فرماید: «لَا بُدَّ لِلْغُلَامِ مِنَ غَيْبَةِ»
فَقِيلَ لَهُ: وَلَمْ يَأْ رَسُوْلَ اللهِ؟ قَالَ: «يَخَافُ الْقَتْلَ». ۲۱

البته در اینجا ترس فردی نیست، بلکه ترس از این است که زمین خالی از حجت الهی شود. بعضی می‌گویند: مگر خدا قدرت حفظ امام را ندارد؟ می‌گوییم: خداوند بر همه کارها احاطه دارد، ولی می‌خواهد امور هستی بر طبق اسباب و از مجرای عادی انجام گیرد و اگر برخلاف این باشد، دنیا دار تکلیف و اختیار و امتحان نخواهد بود. ۲۲

۲. مصونیت از بیعت یا ستمکاران
حضرت ولی عصر (عج) پیش از رسیدن وقت ظهور و مأمور شدن به قیام، ناچار نمی‌شود که مانند پدران بزرگوارش از راه تقیه با خلفای وقت بیعت کند. امام حسن ﷺ می‌فرماید:

«إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُخْفِي وِلَادَتَهُ وَ يُغَيِّبُ شَخْصَهُ، لئَلَّا يَكُوْنَ لِأَحَدٍ فِى عُنُقِهِ بَيْعَةٌ إِذَا خَرَجَ؛ ۲۳ خدای تبارک و تعالی ولادت او را مخفی می‌کند و شخص او را از دیده‌ها پنهان می‌سازد تا

احادیثی وجود دارد که بر اساس عقیده برادران اهل سنت، حضرت ادریس نیز زنده و در آسمان‌هاست. علاوه بر احادیث به آیه شریفه: ﴿وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا﴾؛ «ما او را به جایگاه بس بلند بالا بردیم» نیز استناد می‌کنند. ۱۷

احادیث فراوان دیگری از طریق شیعه و سنی دلالت می‌کنند بر اینکه دَجَال در عصر رسول اکرم ﷺ زنده بود و تا ظهور حضرت ولی عصر ﷺ زنده خواهد ماند و به دست حضرت کشته خواهد شد. ۱۸

ب) تاریخ بشریت: در طول تاریخ، افراد بسیاری بوده‌اند که عمرهای طولانی کرده‌اند که نمونه‌هایی را بیان می‌کنیم: لقمان حکیم ۳۵۰۰ سال؛ ضحاک دوم هزار سال؛ ریان پدر عزیز مصر ۱۷۰۰ سال. ۱۹

کسانی هم در عصر کنونی بوده‌اند که عمرهای طولانی داشته‌اند: سید علی کوتاهی ۱۸۵ سال؛ شیخ علی بن عبدالله، حکمران سابق قطر ۱۵۰ سال؛ عباس طاهری ۱۳۱ سال. ۲۰

دو: فلسفه غیبت

فلسفه غیبت حضرت ولی عصر ﷺ به طور کامل برای ما معلوم نیست، ولی گاه در روایات به مواردی از حکمت‌های آن اشاره شده که ذیلاً بیان می‌شود و

هنگامی که ظهور می‌کند، در گردن او بیعت با کسی نباشد».

۳. جداسازی مؤمنان واقعی

امام صادق علیه السلام پس از بیان تأخیر فراوان کيفر قوم نوح علیه السلام می‌فرماید: «غیبت قائم علیه السلام به طول می‌انجامد تا حق روشن گردد و ایمان محض از تیرگی پاک شود و از شیعیان هر کس سرشت ناپاک دارد و بیم آن هست که اگر از امکانات وسیع و امن و امان گسترده در عهد قائم (عج) آگاه شود، منافقانه رفتار کند، با ارتداد آنها خالص و ناخالص از یکدیگر جدا شود».^{۲۴}

۴. آماده شدن اوضاع جهان

یکی از حکمت‌های غیبت، آمادگی فکری بشر برای ظهور آن حضرت است؛ زیرا روش و سیره آن حضرت، رعایت امور ظاهری و حکم به ظواهر نیست، بلکه او بر اساس واقعیات و بدون تقیه و مسامحه، به احقاق حقوق، ردّ مظالم، برقراری عدالت واقعی و اجرای تمام احکام اسلامی می‌پردازد.^{۲۵}

سه: امامت در کودکی

باید توجه داشت که هر کسی قابلیت و استعداد احراز مقام نبوت و امامت را ندارد، بلکه باید در مرتبه‌های انسانی قرار گیرد تا لیاقت ارتباط با عوالم غیب و دریافت علوم و ضبط آنها را داشته باشد.

رسیدن به چنین شایستگی و لیاقتی، گاهی باید با طی مراحل دشوار سیر و سلوک باشد، اما گاهی این استعداد و امتیاز، ذاتی است. خداوند به سبب همین شایستگی ذاتی امامان معصوم که به آنان اعطا فرموده، گاه در سنین کودکی به آنان مقام امامت را داده است. چنان که حضرت عیسی علیه السلام در گهواره با مردم سخن می‌گوید و خود را پیامبری معرفی می‌کند که دارای کتاب است. در سورهٔ مریم، آیه ۲۹ و آیات دیگر اشاره شده که حضرت عیسی علیه السلام از همان ایام کودکی به مقام رسالت رسیده است.^{۲۶}

حضرت امام جواد علیه السلام نیز در هنگام شهادت پدر، نه یا هفت ساله بود و به این جهت، امامتش مورد تردید برخی از شیعیان واقع شد. اما وقتی آن حضرت به سؤالات فراوانی پاسخ گفت، این تردیدها برطرف شد.^{۲۷}

امام هادی علیه السلام نیز شش سال و پنج ماه از سن شریفش گذشته بود که به امامت رسید.^{۲۸}

در میان اطفال عادی هم گاهی افراد نادری دیده می‌شوند که از حیث استعداد و حافظه، نابغه عصر خویش بودند و قوای ادراکی آنان برتر از مردان چهل ساله بوده است. در این زمینه به نمونه‌های فراوانی می‌توان اشاره داشت.

امام حسن عسکری علیه السلام به امامت رسید، در اکثر اوقات از پشت پرده با مردم سخن می گفت تا مردم برای پذیرش غیبت امام دوازدهم مهیا شوند.

علاوه بر این، اگر غیبت کبرا از همان اول صورت می گرفت، وجود مقدس امام زمان علیه السلام مورد غفلت واقع می شد و کم کم به فراموشی می پیوست. بنابراین غیبت صفرا آغاز شد تا شیعیان در آن ایام به وسیله نواب با امام خود تماس داشته و در وجود حضرت تردید نداشته باشند.^{۳۱}

پنج: آیا حضرت مهدی علیه السلام از ابزار جنگی استفاده می کند؟

در روایات کمتر سخن روشنی در این باره به چشم می خورد و تنها سلاح مورد اشاره در کلام معصومان علیهم السلام «سیف» (شمشیر) است.^{۳۲}

۱. عده ای بر این باورند که استعمال کلمه «شمشیر» در معنای حقیقی و ابزار برنده جنگی خاص است. البته این گروه درباره غالب شدن حضرت با این سلاح بر دشمنان، توجیهات متفاوتی دارند که مهمترین آنها عبارتند از:

الف) بعضی می گویند: اگر چه حضرت با شمشیر قیام می کند، ولی خداوند در آن شمشیر قدرت و اعجازی قرار داده که تمامی سلاح های موجود را مقهور نیروی خود می سازد.^{۳۳}

فاضل هندی، تمام علوم معقول و منقول را قبل از سیزده سالگی تکمیل کرده بود و قبل از دوازده سالگی به تصنیف کتاب پرداخت.^{۳۴}

توماس یونگ، از دانشمندان انگلیسی، در کودکی اعجوبه عصر خود به شمار می رفت. از دو سالگی خواندن را آموخت و در هشت سالگی به تنهایی به آموختن ریاضیات پرداخت.

سید محمد حسین طباطبایی، در سه سالگی حافظ کل قرآن و نهج البلاغه همراه با مفاهیم گردید.

در پایان این قسمت، به حدیثی از امام باقر علیه السلام اشاره می کنیم که می فرماید: «صاحبُ هذا الأمرِ أَصْغَرُنَا سِنًا وَ أَكْمَلُنَا شَخْصًا»^{۳۵} سن حضرت صاحب الامر از تمام ما کمتر و نیز گمنام تر است.

چهار: چرا از اول امامت، غیبت کبرا شروع نشد؟

غیبت صفرا، زمینه ساز غیبت کبراست. در واقع غیبت اول به منظور آمادگی مردم برای پذیرش غیبت کبرا رخ داد؛ زیرا غایب شدن در زمانی طولانی، امری بس غریب و نامأوس و باور آن برای مردم دشوار است. به همین جهت امام هادی علیه السلام با مردم کمتر معاشرت می کرد و جز با اصحاب خاص خود با کسی ارتباط نداشت. وقتی

پیامبر است» و وقتی چنین شد، نمادین بودن آن مشکل خواهد بود.^{۳۰}

البته هر کدام از اینها به دسته‌ای از روایات استشهاد می‌کنند و عمده‌تاً دلیل این گروه این است که علت استفاده از سلاح‌های ساده همچون شمشیر - بر خلاف بهره‌گیری از سلاح‌های پیشرفته - عادلانه بودن مبارزه با آن است.

۲. دسته‌ای دیگر بر این اعتقادند که: شمشیر در این روایات، کنایه از قدرت و نیروی نظامی است. این گروه شواهد متعددی بر این ادعا ذکر می‌کنند؛ همان گونه که کلمه «قلم» کنایه از علم و فرهنگ است. ولی آنچه ایشان را به این قول وادار کرده، پیشرفت روز افزون تجهیزات نظامی و فناوری دفاعی است. از آنجا که صاحبان این قول نتوانسته‌اند بین شمشیر و سلاح‌های فوق پیشرفته نسبتی برقرار کنند، به چنین توجیهی دست زده‌اند. آنان شمشیر را نماد قدرت و جهاد مسلحانه

دانسته، می‌گویند: هر ابزاری که قدرت حضرت را به نمایش بگذارد، می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد.^{۳۱}

۳. با توجه به تکامل خارق العاده علم در آن زمان، ممکن است سلاح‌هایی فراهم آید که هرگز در تصور انسان‌های امروز قابل درک نباشد، بنابراین، آن به اهلش و گذاشته شده است.

ب) دسته دیگر می‌گویند: خداوند در عصر ظهور تمامی تسلیحات پیشرفته را از کار انداخته، مردم به ناگزیر در جنگ از همان سلاح‌های ابتدایی (شمشیر و مانند آن) استفاده می‌کنند و بنابراین حضرت مهدی علیه السلام با همان شمشیر می‌جنگد.

ج) به رغم آنکه تمامی تسلیحات در اختیار حضرت قرار می‌گیرد، ولی از آنجایی که استفاده از آنها به ناگزیر ظالمانه نیز خواهد بود، حضرت تنها از سلاح شمشیر بهره خواهد برد؛ زیرا یکی از خصوصیات مهم و اساسی قیام و حکومت حضرت «عدالت» و «دادگری» است و در بسیاری از روایات از ایشان به عنوان مظهر و تجلی کامل عدالت یاد شده است، و یکی از اهداف ادیان الهی و به خصوص اسلام و مذهب شیعه، حاکمیت بخشیدن به صلح و آرامش در جامعه جهانی است تا در سایه آن، همه افراد بشر به کمال انسانی خویش دست یابند.

د) برخی دیگر گفته‌اند: به سبب جنگ‌های خونین فراوانی که در آستانه ظهور به وقوع می‌پیوندد، تمامی سلاح‌های پیشرفته از بین خواهد رفت و از آن پس، در جنگ تنها از ابزارهای ساده استفاده می‌شود.^{۳۲}

یکی از دلیل‌های این جمع، این است که روایات فراوانی می‌گوید: «شمشیر آن حضرت همان شمشیر

ضمن اینکه قیام آن حضرت، قیامی است متکی بر قدرت الهی، و آن قدرتی است فوق حد تصور که فرشتگان الهی هم همه به یاری وی می پردازند. البته در برخی کتب آمده: زمان قیام، سلاح های پیشرفته از کار می افتد. آنچه متیقن است، اینکه قدرت الهی در قیام امام زمان علیه السلام متجلی می شود.

شش: آیا بعد از ولّی عصر علیه السلام قیامت برپا می شود؟

از روایات «رجعت» استفاده می شود که نخستین کسی که برای فرمانروایی جهان پس از شهادت حضرت مهدی علیه السلام رجعت می کند، امام حسین علیه السلام است. امام صادق علیه السلام فرموده اند: «نخستین کسی که زمین برای او شکافته می شود و به روی زمین رجعت می کند، حسین بن علی علیه السلام است».^{۳۷}

بر طبق روایات، امام حسین علیه السلام در اواخر حکومت امام زمان (عج) با اصحاب باوفایش رجعت می کنند و پس از شهادت حضرت مهدی علیه السلام، امام حسین علیه السلام بدن آن حضرت را غسل و کفن می کند و به خاک می سپارد. امام رضا علیه السلام فرموده اند: «امام را جز امام غسل نمی دهد».^{۳۸} سپس امر حکومت را به دست می گیرد و به قدری حکومت می کند که از کثرت سن ابروهایش روی دیدگان مبارکش را می پوشاند...

البته در برخی روایات دیگر آمده: چون قائم آل محمد علیه السلام از دنیا برود و یا شهید شود، چهل روز پس از آن قیامت بر پا می گردد و مردگان از گورها به درآیند و برای حساب و جزای محشر آماده گردند.^{۳۹} اما «شیخ حر عاملی» در این باره می نویسد: شاید چهل روز، ایام رجعت باشد و این عدد اشاره به کمی دوران حضرتش باشد، چون مقدار زیاد را با عدد هفتاد و مقدار کم را با اعداد کمتر معرفی می کنند. یا اینکه هر روزی برابر هزار سال باشد؛ چنان که خداوند می فرماید: «یک روز نزد پروردگار مثل هزار سال است که شما می شمارید» و شاید هم مراد از قیامت در این روایات، قیامت صفرا یعنی رجعت باشد و البته اطلاق قیامت بر رجعت، مانعی ندارد و قیامت ممکن است بر هر دو اطلاق شود.^{۴۰}

پی نوشت ها

۱. طول عمر امام زمان از دیدگاه علوم و ادیان، سید محمد کاظم قزوینی، ص ۶۳.
۲. همان، ص ۶۰.
۳. دادگستر جهان، ابراهیم امینی، ص ۲۸.
۴. طول عمر امام زمان از دیدگاه علوم و ادیان، ص ۶۵.
۵. همان، ص ۶۵.
۶. اولین دانشگاه و آخرین پیامبر، ج ۲، ص ۲۱۷.

۷. مجله دانشمند، سلسله مقالات رابرت نیلسون، سال ششم، ش ۱۲، بهمن ۴۷ تا مهر ۴۸.
۸. طول عمر امام زمان از دیدگاه علوم و ادیان، ص ۵۰ به نقل از اطلاعات، ش ۱۱۸۸۱، ۲۳ دی ماه ۴۴.
۹. همان، ص ۵۰، به نقل از اطلاعات، ش ۱۱۸۸۱، ۲۳ دی ۴۴.
۱۰. سالنامه شهرت، س ۱۳۴۲، ص ۲۸۹.
۱۱. اولین دانشگاه و آخرین پیامبر، ج ۲، س ۲۲۲.
۱۲. طول عمر امام زمان از دیدگاه علوم و ادیان، ص ۲۲، به نقل از مجله المقتطف سال ۵۹، ش ۳، ص ۲۴۰.
۱۳. انبیا/۴۴.
۱۴. صافات/۱۴۴.
۱۵. عنکبوت/۱۴.
۱۶. کمال الدین، ج ۱، ص ۳۱۵، باب ۲۹، ج ۲؛ بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۲۷۹، باب ۲۴، ص ۱۲.
۱۷. قاموس قرآن، ج ۱، ص ۱۰۶.
۱۸. صحیح مسلم، ج ۴، ص ۲۳۶۷، ص ۲۲۴۰؛ عقدالدرر، ص ۲۹۱، ۲۸۱؛ طول عمر امام زمان از دیدگاه علوم و ادیان، سید محمد کاظم قزوینی، ص ۱۰۰.
۱۹. روزگار رهایی، ترجمه علی اکبر مهدی پور، ص ۲۵۸.
۲۰. طول عمر امام زمان از دیدگاه علوم و ادیان، ص ۳۳.
۲۱. بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۹۰، باب ۲۰، علة الغیبة؛ علل الشرایع، ج ۱، ص ۲۴۳، باب علة الغیبة.
۲۲. دادگستر جهان، ابراهیم امینی، ص ۲۳۴.
۲۳. بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۲۷۹.
۲۴. همان، ج ۵۱، ص ۲۲۲.
۲۵. نوید امن و امان، لطف الله صافی گلپایگانی، ص ۱۸۳.
۲۶. دادگستر جهان، ابراهیم امینی، ص ۱۸۸.
۲۷. ر.کد اثبات الوصیه، ص ۱۶۶؛ دادگستر جهان، ص ۱۸۹.
۲۸. مناقب، ابن شهر آشوب، ج ۴، ص ۴۰۱.
۲۹. دادگستر جهان، ص ۱۹۱، به نقل از کتاب هدیه الاحباب، ص ۲۲۸.
۳۰. بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۳۸؛ سیمای آفتاب، ص ۹۶، حبیب الله طاهری.
۳۱. دادگستر جهان، ص ۲۲۵؛ یک صد پرسش و پاسخ پیرامون امام زمان، علیرضا رجالی تهرانی، ص ۸۱؛ اثبات الوصیه، مسعودی، ص ۲۰۶؛ نشانی از امام زمان غایب علیه السلام، دکتر محمد مهدوی رکنی، ص ۱۵؛ سیمای آفتاب، ص ۸۸.
۳۲. الکافی، ج ۸، ص ۵۰، ج ۱۳، عیون اخبار الرضا، ج ۱، ص ۵۹، ج ۲۹؛ کمال الدین، ج ۱، ص ۳۲۱، ج ۳؛ الغیبة، ص ۱۶۴، ج ۵ و دهها کتاب دیگر.
۳۳. الخصال، صدوق، ج ۲، ص ۶۴۹، ج ۴۳.
۳۴. سیمای آفتاب، حبیب الله طاهری، ص ۳۷۱.
۳۵. الکافی، ج ۱، ص ۲۳۴، ج ۲.
۳۶. سیمای آفتاب، دکتر حبیب الله طاهری، ص ۳۷۰.
۳۷. بحارالانوار، ج ۵۳، ص ۴۶؛ تفسیر عیاشی، ص ۲۸۱.
۳۸. اصول کافی، ج ۱، ص ۳۸۴؛ بحارالانوار، ج ۳، ص ۱۳.
۳۹. ارشاد، شیخ مفید، ترجمه ساعدی، ص ۷۰۸، نقل از کتاب یکصد پرسش و پاسخ پیرامون امام زمان (عج)، علیرضا رجالی تهرانی، ص ۲۳۰.
۴۰. الايقاظ من الهجعة، شیخ حر عاملی، (ترجمه احمد جنتی، ص ۴۰۰) نقل از همان.